

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

Historia

2011-05-02 15:15:11

Rozwój i znaczenie gospodarcze Gminy Mielec na przestrzeni wieków

Tereny gminy Mielec jako część regionu mieleckiego stanowiły fragment ziemi sandomierskiej. Tylko niewielką część tych terenów położonych nad Wisłoką stanowiły dobre gleby uprawne. Znaczna część ziem gminy to tereny piaszczyste „mało urodzajne”. Bogactwami tych terenów były i są zasoby wodne i leśne. Już od XVI wieku produkty gospodarki leśnej stanowiły towar eksportowy.

Położenie wielu miejscowości nad Wisłoką warunkowało ich rozwój. Powstawało tam wiele młynów, tartaków i kuźnic. Przez tereny Gminy Mielec przebiegał również szlak handlowy prowadzący z Rzochowa przez Książnice, Czermin i Otałęż w głąb królestwa. Szlak ten wzmiankowany już w 1518 roku określany był jako „stara droga”. Wzdłuż Wisłoki prowadziła droga lądowa która miała znaczenie militarne i handlowe. Takie usytuowanie szlaku rodziło też problemy. Stanisław Mielecki, w swojej wsi Trzcianie zagroził ową drogę prowadzącą z Rzochowa do Otałęży, gdyż omijała jego dziedziczne miasto Mielec. Niewiele jednak to pomogło. W XVIII wieku gościniec biegł polami wzdłuż granicy Trzciany i Rzędzianowic. Dużą rolę odgrywała sama rzeka Wisłoka przepływająca przez tereny gminy. XIX - wieczne przekazy wspominają o pławieniu Wisłoką bali drewnianych. O transporcie wodnym Wisłoką świadczą zapisy cła wodnego włościańskiego z XVI wieku. O dość dużym znaczeniu Wisłoki jako szlaku wodnego może świadczyć również skarga właściciela folwarku w Rzemieniu Stanisława Tarnowskiego, z początków wieku XVI na utrudnianie żeglugi poprzez budowę jazu# □ □□□□ □□□□ □□ na Wisłoce, na wysokości Chrzastowa - wsi Stanisława Mieleckiego. Przez tereny obecnej Gminy Mielec przechodził również tzw. szlak chorzeliwski lub szlak sandomierski oraz gościniec do Złotnik # □ □□□□ □□, biegnący przez Chrzastów do Gawłuszowic. Przez Wolę Mielecką prowadziła tzw. trakt krakowski, mający również duże znaczenie handlowe.

Wiek XIV, XV i XVI wiąże się z rozwojem gospodarki folwarczno pańszczyźnianej, kiedy to wielkie gospodarstwa szlacheckie oparte na darmowej pracy chłopów pańszczyźnianego i nastawione na eksport zboża powstawały wzdłuż Wisłoki. W regionie mieleckim ten typ gospodarki jest związany z działalnością rodziny Tarnowskich. Już

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

w XVw. obok wsi Goleszów i Kiełków istniał folwark Gruszów. Istniał również folwark w Podleszanach jako pozostałość gospodarstwa sołtysiego. Produkcja z folwarku była przeznaczona na rynek lokalny bądź na eksport. Siano zboża, głównie żyto, pszenicę, owies i jęczmień, ale również tatarkę, groch, len, konopie, w części uprawiano chmiel, hodowano bydło rogate, przede wszystkim krowy ale również świnie, kury i gęsi. W części folwarków klucza mieleckiego hodowano konie. Istnieje wzmianka z 1548 roku o podzieleniu pastwiska zwanego Kobylenie, położonego w Brzyściu i Chrzęstawie.

Na terenie gminy Mielec rozwinęło się w XVI wieku również karczmarstwo. Karczma stawała się miejscem kluczowym każdej wsi, a karczmarze ważnymi przedsiębiorcami. Około 1530r. w Książnicach istniała jedna karczma, a w roku 1552 już cztery - wszystkie ważące piwo. W roku 1576 istniała znowu tylko jedna „gdyż niedługo wcześniej: 5 kmieci i karczmę na folwark obrócono”.

W dobrach Tarnowskich rozwinęło się również bartnictwo, które następnie przekształciło się na pasiecznictwo, hodowlę pszczół w kłodach i ulach. Produkty ziemi mieleckiej to również popiół # [redacted], wańczos # [redacted] i klepki oraz wyrób smoły, mazi, dziegciu i potażu. Dużą rolę odgrywały też stawy oraz hodowla ryb. W majątku mieleckim wiele stawów znajdowało się w lasach chorzelowskich i cyranowskich. Według dokumentu z 1548r. nazywały się one Studzieniec, Chorzelowski, Cyranowski. Jeden ze stawów położony był blisko rzeczki Trześń. W pobliżu stawów lub rzek lokowano młyny wodne. W pobliżu Mielca w XVI wieku istniały dwa młyny chorzelowskie, położone nad stawami na potokach Trześń i Studzieniec oraz w Chrzęstawie z dwoma kołami a później z jednym. Młyn w Chrzęstawie został zniszczony po 1570 roku przez Wisłokę. W 1618r. w Puszczy Witonowskiej należącej wcześniej do Waleriana Mieleckiego powstały młyny zbożowy i foluszowy. Oba zakupił Jan Kuraś. Został on młynarzem na tzw. miarach. 2/3 zboża pobranego jako zapłatę za przemiał pobierał właściciel dóbr, a młynarz 1/3. Młynarz był również zobowiązany do pilnowania stawów i grobli oraz karmienia pańskich świń. Obok młyna zbożowego i foluszowego istniał prawdopodobnie jeszcze jeden młyn i tartak.

Na terenie ziemi mieleckiej powstawały również w XVI wieku kuźnice prowadzone przez Kuźników a służące do wydobycia rudy darniowej. Zakłady te wykorzystywały do wydobycia i produkcji koła wodne.

Okres XVII wieku na ziemi mieleckiej to okres wielu zniszczeń będących konsekwencją licznych wojen tego okresu m.in. potopu szwedzkiego, najazdu Rakoczego, rokoszu Lubomirskiego, wojny północnej konfederacji barskiej. Zniszczenia dotknęły bogatych właścicieli, ale również drobnych posiadaczy. Obraz wojen to zniszczone gospodarstwa, karczmy, młyny, zarośnięte stawy, straty w ludności. Był to również okres zwiększenia obciążeń chłopów zmuszanych do pracy pańszczyźnianej. W Podleszanach chłopci świadczyli np. do sześciu dni pańszczyzny tygodniowo, z własnym sprzętem. W drugiej połowie XVIII wieku wszyscy kmiecie # [redacted] w Książnicach i Podleszanach trzymali u siebie po cztery pańskie woły i jedną parę koni. Był to rodzaj umowy dzierżawnej pomiędzy właścicielem a chłopami. W tym okresie istniało również kilka tartaków m. in. w Chorzelowie.

Sytuacja chłopów zmieniła się częściowo kiedy w 1848r. na terenie Galicji wydano patent uwłaszczeniowy. Zmiany wprowadzone przez cesarza Ferdynanda przyniosły zniesienie pańszczyzny za odszkodowaniem. Wprowadzono zasadę równości wszystkich, bez względu na stan społeczny, narodowość czy religię, zniesiono wszelkie ograniczenia wolności osobistej. Patent o uwłaszczeniu przyznawał chłopom ziemię, którą posiadali w chwili jego wydania. Najwięcej zatargów pomiędzy dworem a wsią, sprawiła likwidacja serwitutów pastwiskowych i leśnych. Sposób likwidacji prowadził do wielu konfliktów czego przykładem może być wieloletni proces sądowy między mieszkańcami wsi Złotniki a hrabią Janem Józefem Tarnowskim z Chorzelowa. Niewiele zmieniło się w położeniu materialnym i bytowym chłopów. Dalej wielu z nich było dotkniętych przysłówiową biedą

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

galicyjską. Bezpośrednim następstwem uwłaszczenia dla dworów był rozwój przemysłu propinacyjnego. Gorzelnictwo i browarnictwo rozwinęło się m.in. w majątku Chorzelów. Tradycje piwowarskie na tym terenie miały długą tradycję. Księgi cechowe, jak i wójtowsko - radzieckie z XVII wieku, poświadczają duży rozwój piwowarstwa i browarnictwa na terenach leżących nad Wisłoką. Świadczy to o dużym zapotrzebowaniu na piwo. Jeden z piwowarów Stanisław Czepek z Chorzelowa dorobił się w Mielcu dużego domu w rynku, a ponadto folwarku i słodowni. Propinacja napojów alkoholowych odgrywała bardzo dużą rolę. W 1797r. Konstancja z Potockich Małachowska zawarła umowę z arendarzami propinacji z Mielca - Chorzelowa # , w której zastrzegła sobie roczną opłatę w wysokości 3600 zł. W połowie XIX wieku w okolicach Mielca było 11 gorzelni.

W połowie XIX wieku na terenie Mielca, Wojstawia, Smoczki, Cyranki, Biesiadki ale również Rzędzianowic, Trzciany, Złotnik mieszkało około 6000 katolików, ponad 2600 Żydów i kilkudziesięciu ewangelików. Duża ilość Żydów mieszkających na terenach nad Wisłoką przyczyniła się do rozwoju handlu na tym terenie. Wiek XIX to rozwój rzemiosła w podmiejskich wsiach. Rozwinęło się furmanienie, tkactwo, sukiennictwo, krawiectwo i kuśnierstwo, szewstwo, rymarstwo, wyrób kapeluszy słomkowych, kowalstwo, kołodziejstwo, bednarstwo, koszykarstwo, garncarstwo, strycharstwo, młynarstwo. Funkcjonowały liczne olejarnie, garbarnie i maziarnie. Pojawili się tzw. miśkarze # i druciarze. Pod koniec XIX wieku i na początku XX we wszystkich większych wsiach powiatu mieleckiego powstawały spółki oszczędnościowo-pożyczkowe # . Kasy takie powstały w 1904r. między innymi w Książnicach i w 1909r. w Chorzelowie. Na terenie powiatu mieleckiego w XIX wieku powstawały również kółka rolnicze oraz różnego rodzaju towarzystwa np. Towarzystwo Parcelacyjne Powiatu Mieleckiego. W jego skład weszli m. in. Jan Rządcki z Rzędzianowic i Michał Rokoszak z Chrzastowa. Towarzystwo zajęło się parcelacją obszaru dworskiego w Rzędzianowicach, w ilości 3000 morgów ziemi, które „Żyd Hermele chciał tanio sprzedać”.

W wieku XIX region mielecki nie wyróżniał się większym rozwojem gospodarczym. Tereny leżące nad Wisłoką były doświadczane częstymi wylewami rzeki. Starano się temu zaradzić. Jedną z pierwszych prób przyścia z pomocą gospodarstwom wiejskim w wypadku klęsk żywiołowych, szczególnie powodzi było utworzenie w roku 1792 spichlerzy gromadzkich. Mieszkańcy gromad zaraz po żniwach zostali zobowiązani do zsypania od każdego zebranego korca zboża - dwa garnce - czyli 1/16 części zebranych plonów. Spichlerz był swoistym funduszem zbożowym przeznaczonym do obsiewu gruntów w wypadku katastrof losowych. Na terenach obecnej gminy Mielec pod koniec XIX wieku realizowano roboty wodno - kanalizacyjne, których celem było obwałowanie rzek, regulacja potoków, osuszenie bagien i zmeliorowanie podmokłych terenów. Realizację zadań powierzono powstałej w 1891 roku „Spółce Wodnej dla regulacji Krzemienicy, Babulówki i Trześni”. Realizacją zadań zostały objęte m. in. tereny Trześni i Chorzelowa . Równoległe z tymi pracami przygotowywano się do obwałowania Wisłoki. Część Wisłoki miała wały lecz nie chroniły one dostatecznie terenów nawet podczas niewielkiego przyboru wody. Powstała konieczność przedłużenia istniejącego obwałowania Wisłoki na prawym brzegu od Chrzastowa do Mielca, a na lewym brzegu od Woli Pławskiej do Woli Mieleckiej. Odwodnienie okazało się konieczne dla kanału chorzelowskiego i terenów m.in. w rejonie Podleszan i Kiełkowa. Po tragicznej powodzi roku 1897, kiedy na skutek wylewów i długotrwałych deszczy w rejonach nad Wisłoką doszło do klęski żywiołowej, nie czekając na decyzje sejmową Wydział Krajowy zarządził wykonanie kanałów osuszających na lewym brzegu Wisłoki w gminach Podleszany, Książnice i Golezów. Roboty finansowano z dotacji funduszu krajowego, zatrudniając miejscową ludność. Prace rozpoczęte w 1899 roku objęły m.in. wykonanie kanałów osuszających: goleszowsko - książnickiego i podleszańskigo oraz rekonstrukcję kanału chorzelowskiego z rowami bocznymi. Łączna długość prac ziemnych na tym terenie wynosiła ponad 77 km.

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

Pierwsza wojna przyniosła kolejne zniszczenia. Zniszczeniu wtedy uległ mi. dwór w Woli Mieleckiej. Wojna przyniosła dalsze zubożenie gospodarcze regionu mieleckiego. Po pierwszej wojnie powiat mielecki podzielony na 97 gmin, został włączony do województwa krakowskiego. Cechą charakterystyczną powiatu było bardzo duże bezrobocie, brak surowców do produkcji, słabe zaopatrzenie sklepów, konieczność otoczenia opieką wdów i sierot, inwalidów wojennych wzrost cen towarów. Po zakończeniu wojny organizował się lokalny przemysł, m.in. w Chorzelowie funkcjonował browar i gorzelnia Karola Tarnowskiego. W roku 1925 uruchomiona została cegielnia Szmai Eisiga w Podleszanach. Według danych z roku 1921, na terenie powiatu mieleckiego zatrudnionych w przemyśle było 527 osób w roku 1931 już 1975 osób. Część zatrudnionych stanowili mieszkańcy pod mieleckich wsi. Dużą szansą dla mieszkańców ziemi mieleckiej była budowa Centralnego Okręgu Przemysłowego i jednej z jego części czyli Zakładów Lotniczych w Mielcu. Przy budowie zakładu jak i później przy produkcji lotniczej pracę znalazło wielu mieszkańców gminy Mielec. Budowę zakładów lotniczych w Mielcu PZL WP-2 # 1 rozpoczęto 1 września 1937, zakład został uruchomiony tuż przed wojną # 2 10 marca 1939# 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000

XIX w-powstanie listopadowe, rabacja, wiosna ludów, powstanie styczniowe.

W okresie zaborów, kiedy Galicja znajdowała się pod panowaniem austriackim wielu ludzi z miejscowości powiatu mieleckiego przekraczało granicę i brało udział w powstaniach 1830/1831 i 1863/1864. Mieszkańcy regionu mieleckiego żywo zareagowali już na powstanie kościuszkowskie w 1794 roku. Młodzież zaciągała się do szeregów powstańczych. Na ziemi mieleckiej przebywał batalion Wodzickiego, który w kwietniu 1794 roku, obchodził kordon rosyjski, przeszedł granicę austriacką i przedierał się prawym brzegiem Wisły z Sandomierskiego w Krakowskie. Galicja niosła walczącym oddziałom pomoc pieniężną, zasilala je w broń i ludzi. Po klęsce maciejowickiej żołnierze rozbitych oddziałów szukali schronienia po dworach, plebaniach na ziemi mieleckiej. Kiedy w 1830 roku wybuchło Powstanie Listopadowe młodzież galicyjska przechodziła za kordon i zaciągała się w szeregi powstańcze. Granica od strony austriackiej była strzeżona słabo, więc wielu ochotników przekraczało ją bez problemu. W latach 30 - tych XIX wieku Galicja stała się ośrodkiem ruchu spiskowego. W Chorzelowie w domu hrabiny Elżbiety Tarnowskiej mieszkał Rafał Czyżewicz przybysz z gorlickiego i tarnowskiego. Był on nauczycielem w domu hrabiny Tarnowskiej, jak również działaczem Stowarzyszenia Ludu Polskiego. Do Czyżewskiego przyjeżdżało wielu galicyjskich spiskowców i emisariuszy z Francji. Do spisków wciągnięta została szlachta i oficjaliści tego regionu.

Rok 1845 i 1846 w Galicji to przygotowania do nowego powstania. Z powstaniem które w historii określa się jako Powstanie Krakowskie jest związana postać Franciszka Wiesiołowskiego i jego brata Michała Wiesiołowskiego, który był właścicielem majątku w Goleszowie. Franciszek Wiesiołowski wielki patriota, członek organizacji niepodległościowych na terenie Galicji takich jak Związek Bezimiennych, organizacji Przyjaciół Ludu, Stowarzyszenie Ludu Polskiego, Młoda Sarmacja, Związek Synów Ojczyzny, Sprzysiężenie Demokratów Polskich. Wiesiołowski w czasie swej działalności był kurierem, organizował zbiórkę ładownic i części umundurowania, przewoził partyzantów na prawy brzeg Wisły. W latach 40 - tych utrzymywał kontakt z Towarzystwem Demokratycznym Polskim. Poprzez działaczy tego towarzystwa Wiesiołowski został wciągnięty do przygotowań i następnie do powstania. Emisariusz TDP

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt.: Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

zostawał w dworku Wiesiołowskiego książki i broszury emigracyjne. Były one rozprowadzane wśród okolicznej szlachty. Wiesiołowski prowadził wśród mieszkańców Galicji akcję zbiórkową na szkołę wojskową w Paryżu, która miała przygotowywać kadry oficerów do przyszłego powstania. Jego działalność doprowadziła do tego, że stał się on jednym z głównych organizatorów powstania. Lata 1844 - 1846 spędzał na licznych naradach, zjazdach, pisał raporty, relacje. Z końcem 1845 roku Wiesiołowski wyjechał do Poznania, gdzie w listopadzie ustalono termin wybuchu trójzaborowego, ogólnopolskiego powstania zbrojnego na noc z 21 na 22 lutego 1846 roku. Na tę decyzję wpłynęła opinia Wiesiołowskiego, który informował spiskowców, że „jeżeli powstanie nie nastąpi najpóźniej z początkiem przyszłego roku, rzeź w Galicji pewna”. W styczniu 1846 roku na naradach w Krakowie spiskowcy zaproponowali Wiesiołowskiemu objęcie stanowiska „wielkorządcy Galicji”. Po powrocie z Krakowa, Franciszek Wiesiołowski wraz z bratem Michałem zaczęli prowadzić wśród szlachty jawną agitację. Kiedy termin wybuchu powstania został przyspieszony na 18 lutego 1846r Wiesiołowski zatwierdził nowy termin i obiecał przyprowadzić swój oddział w nocy z 18 na 19 lutego na cmentarz koło Tarnowa, gdzie wyznaczono rejon koncentracji. Rano 18 lutego 1846r. w Goleszowie, majątku należącym do Michała Wiesiołowskiego Franciszek zebrał poddanych brata i swoich i ogłosił im zniesienie pańszczyzny, wzywając ich jednocześnie do udziału w powstaniu. Trzeba zaznaczyć, że początkowo Franciszek Wiesiołowski chciał by powstanie było głównie szlacheckie. Zmienił jednak zdanie zdając sobie sprawę, że bez udziału chłopów powstanie nie zakończy się sukcesem. Po ogłoszeniu zniesienia pańszczyzny chłopci płakali ze szczęścia. Wielu z nich obiecało wziąć udział w powstaniu. W mroźną noc, kiedy rozszalała się straszliwa wichura i śnieżycą, siedem sań wypełnionych przeważnie chłopami z dóbr Wiesiołowskich oraz okoliczną szlachtą, pod dowództwem oficera z 1831r. Ludwika Gromczewskiego jechało do Tarnowa. Kiedy koło 5 rano wyprawa dotarła do Lisiej Góry na powstańców napadli chłopci lisiogórcy. Franciszek Wiesiołowski przez godzinę przekonywał napastników, że powstanie wybuchło również w ich interesie. Swoim towarzyszom rozkazał, żeby nie strzelali do chłopów, gdyż nie chciał „zaczynać powstania ludowego od mordowania ludu”. Uczestnicy wyprawy zostali bez walki rozbrojeni i powiązani. Chłopi wydali ich w ręce władz austriackich. Wyprawa na Tarnów zakończyła się całkowitą klęską. Paradoksem jest to, że chłopci - powstańcy z dóbr Wiesiołowskiego, zostali zatrzymani przez chłopów którzy w powstańcach widzieli swojego głównego wroga. Brak szerszego udziału chłopów w powstaniu przyczynił się do jego szybkiego upadku.

W 1846 roku w Galicji wybuchły ruchy chłopskie pod przywództwem Jakuba Szeli. Swoim zasięgiem objęły również ziemie mielecką. Przyczyną wystąpień chłopskich było tragiczne położenie materialne chłopów, pańszczyzna, ciężary ponoszone na rzecz dworów jak i częste powodzie, które niszczyły zasiewy oraz klęski nieurodzaju doprowadzające do ruiny gospodarstwa chłopskie. Chłopi zostali wykorzystani również przez Austriaków którzy wykorzystali antagonizmy między chłopami a szlachtą by likwidować ruch patriotyczny. W regionie mieleckim na terenie obecnej gminy Mielec wystąpienia chłopów były stosunkowo nieliczne. Do rozruchów doszło w Woli Mieleckiej. W Padwi chłopci zaatakowali komornika Wisłockiego, z komisji sądowej z Chorzelowa, który przejeżdżał przez Padew. Wielu uciekinierów z powiatu mieleckiego chroniło się w samym Mielcu. Po ulicach Mielca chodziły uzbrojone grupki mieszczan, nasłuchując gwaru dochodzącego z Wólki, gdzie zebrały się tysiące chłopów # wspomnień W.L# roku chłopci próbowali sforsować Wisłokę i zająć Mielec. W Mielcu odezwał się głos dzwonu bijącego na alarm. Mieszkańcy miasta chcąc odstraszyć chłopów zaczęli przy odgłosie trąb i bębnow, odbywać defiladę po zaroślach wikliny, puszczając pogłoskę, że wojsko z Rzeszowa przybyło na pomoc. Zwiadowców chłopskich, którzy przeprawili się przez Wisłokę schwytano i zamknięto w piwnicach. Chłopi nie mogąc uderzyć na miasto najechali dwór w Podleszanach, który doszczętnie splądrowano i zrujnowano. W kilkunastu pokojach zniszczono piece, posadzki, meble. Części sprzętów zostało spalone.

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

Chłopi przypuścili kilka ataków na miasto, lecz były to ataki nieudane.

Ruchy chłopskie w Mieleckim objęły tylko zachodnią i północną część regionu, natomiast ominęły tereny na wschód od Wisłoki. Kiedy dwa lata później w 1848 roku doszło do wystąpień Wiosny Ludów na ziemi mieleckiej zaszły istotne zmiany. Utworzono wtedy Rady Narodowe m.in. w Mielcu do których weszli przedstawiciele szlachty i mieszczaństwa. Rady Narodowe miały do pomocy oddziały Gwardii Narodowej uzbrojone w piki i kosy. Rady Narodowe wzięły udział w kampanii wyborczej do parlamentu wiedeńskiego. Wśród działaczy galicyjskich, którzy zapisali się aktywnością polityczną w czasie Wiosny Ludów należy wymienić Romana Broniewskiego z Woli Mieleckiej. Kiedy wybuchło Powstanie Styczniowe, z Mielca i regionu mieleckiego, mimo iż tereny te leżały na terenie zaboru austriackiego, wzięło w nim udział około 200 mieszkańców regionu. Kierownictwo „białych” w powstaniu na terenie ziemi tarnowskiej reprezentował hrabia Jan Józef Tarnowski z Chorzelowo. Naczelnikiem mieleckiej powiatowej organizacji narodowej został w marcu 1863r. Ignacy Suchorzewski. Jego zadanie było zbieranie wśród obywateli daniny narodowej na rzecz powstania, czuwanie nad przewozem na punkty zborne w powiecie lub do Królestwa transportów broni, wyposażenia wojennego, oraz ochotników, których rozkwaterowywał przejściowo po okolicznych wsiach i folwarkach. Jako jednego z głównych działaczy organizacji narodowej na terenie całej ziemi tarnowskiej określano w raportach austriackich Michała Toczyskiego, właściciela podmieleckich dóbr - Podleszan. Od jesieni 1863 roku komisarzem # [] [] [] [] [] [] [] [] organizacji narodowej na terenie powiatu był również Aleksander Trzecieski, właściciel Woli Mieleckiej. Ignacy Suchorzewski oraz agenci instrukcje odbierali od Jana Józefa Tarnowskiego z Chorzelowo. W marcu 1864 roku Suchorzewski został aresztowany wraz z Franciszkiem Trzecieskim z Woli Mieleckiej oraz ks. Oraczewskim. W kwietniu 1864r. starosta powiatu tarnowskiego Ludwik Klunker rozkazał żołnierzom z jednostki wojskowej stacjonującej w Mielcu aresztować Michała Toczyskiego z Podleszan za pomoc powstańcom. Region mielecki stał się zapleczem bezpośredniego rejonu walk po drugiej stronie Wisły. Od wiosny 1863r. organizowano dostawy do Królestwa prochu i ładunków. Materiały te były transportowane od granicy węgierskiej do Mielca, a następnie po przeładowaniu na łódki transportowane były Wisłoką do Wisły i dalej w rejon Połańca. Dostawami tymi zajmował się m.in. Kazimierz Lubaska. Brał on udział w uwolnieniu powstańców ujętych przez austriacką żandarmerię w jednym z podmieleckich dworów. Pierwszy oddział w powiecie mieleckim zaczął tworzyć po rozpadzie korpusu Langiewicza mjr Andrzej Łopacki, częściowo na bazie powstańców z dawnej partii Langiewicza, a częściowo opartym na miejscowym zaciągu. Oddział formowano od marca do kwietnia 1863r. Punkt zborny został wyznaczony w Chorzelowie, majątku hr. Jana Józefa Tarnowskiego, członka krakowskiego Komitetu Obywatelskiego. Dzięki staraniom tarnowskiego udało się zgromadzić 400 sztuk broni palnej. Oddział ten należał do jednego z najlepiej wyposażonych oddziałów w kraju. Powstańców rozlokowano też poza Chorzelowem. W Chorzelowie produkowano też amunicję, a miejscowe panie i służba skubały szarpie na bandaże i przygotowywały wyposażenie. Oddział liczył oprócz dwóch kompanii strzelców także oddział kawalerii w sile 30 koni. W czerwcu 1863r. zaczął tworzyć w okolicach Mielca partię powstańczą gen. Zygmunt Jordan. W jego skład wchodziły dwa oddziały mające w różnych miejscach przeprowić się przez Wisłę, po czym połączyć i wziąć udział w walce. Pierwszym, organizowanym w Chorzelowie # [] [] [] [] [] [] [] [] , dowodził mjr Jan Popiel - Chościakiewicz. Całością dowodził gen. Zygmunt Jordan. Dużą rolę w przygotowaniu wyprawy Jordana i w pracy konspiracyjnej odgrywała żona Tarnowskiego Karolina. Pamiętnikarz zanotował: „Wśród tego wszystkiego jedna kobieta. Zmęczona, wyniszczona całymi tygodniami pracy, trawiona śmiertelną trwogą, cierpiąca wszystkimi uczuciami siostry, przyjaciółki, Polki, kobiety, ale silna i mężna”. Sam Tarnowski, działał w konspiracji do września 1863r. W jego chorzelowskim dworze m.in. zamurowano jedną alkowę w której przechowywano znaczne ilości karabinów. Hrabia Jan Józef Tarnowski zagrożony aresztowaniem musiał ratować się wyjazdem na emigrację do Francji, a później do Anglii. Chorzelowo stanowił centrum organizacyjne wyprawy Jordana.

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

Do oddziału zgłosiło się kilkudziesięciu włościan i rzemieślników, głównie z północnej części powiatu mieleckiego. W Chorzelowie koncentrowała się powstańcza kawaleria, a oficerom rozdano nominacje. Z Tarnobrzega dołączył oddział z młodym hr. Juliuszem Tarnowskim z Dzikowa. Juliusz Tarnowski został adiutantem gen. Jordana. Niestety po przekroczeniu Wisły przez 400 osobowy oddział Jordana doszło do bitwy z Rosjanami pod Komorowem, koło Stopnicy. Powstańcy ruszyli na rozkaz Jordana do ataku na bagnety # □ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□ . Niestety atak zakończył się klęską powstańców i śmiercią Juliusza Tarnowskiego który został ugodzony kulą w głowę. Nie przeszkodziło to w tym, by kolejni ochotnicy spod Mielca ruszyli do powstania. 30 maja w okolicach Chorzelowa schwytano 26 ochotników do powstania, a 2 czerwca 1863 roku 15 dalszych. Kolejną grupę 23 ochotników zatrzymano 18 czerwca. Wielu ochotników podmieleckich wsi zaciągnęło się do partii płk Dionizego Czachowskiego, który przybył do Mielca latem 1863r. i zaczął gromadzić broń, kadrę oficerską i ochotników. Szlak bojowy tego oddziału wiódł przez Osiek i Jurkowice, gdzie bitwa z Rosjanami zakończyła się dużą klęską. Wśród ofiar bitwy znalazło się 20 Mielczan. Po wygaśnięciu walk powstańczych miasteczka, pałace, dwory i wieś mielecka udzielały schronienia licznym powstańcom, emigrantom z zaboru rosyjskiego. Po powstaniu w majątku Tarnowskich w Chorzelowie osiadł i pracował jako ich pełnomocnik finansowy Gustaw Fiszer, powstaniec z partii Czachowskiego. Kolejny patriotyczny egzamin został przez mieszkańców ziemi mieleckiej zdany. Duża część miejscowych chłopów, mimo silnych w regionie tradycji 1846r. rabacji, aktywnie włączyła się do walki w powstaniu, zasilając powstańcze szeregi. Wielu z nich zapłaciło najwyższą cenę, cenę własnego życia.

Pierwsza wojna światowa , legiony , wojna polsko bolszewiska

1 sierpnia 1914r. wybuchła pierwsza wojna światowa. Ziemia mielecka została objęta mobilizacją. Poborem objęto mężczyzn do 37 roku życia. Wielu mężczyzn podmieleckich wsi zostało wcielonych do pułków austro - węgierskiej armii. Rezerwiści mieleccy trafiali głównie do pułków w Rzeszowie - 40 pułku liniowego i 17 pułku obrony krajowej. Polacy tworzyli również oddziały strzeleckie, które przekroczyły granicę królestwa by wywołać tam antyrosyjskie powstanie. Wiadomości o walkach Pierwszej Kompanii Kadrowej i innych polskich oddziałach ochotniczych szybko docierały do Mielca. Mieleccy działacze niepodległościowi kolportowali ulotki, wiadomości o przebiegu działań zbrojnych polskich batalionów strzeleckich i ich koncentracji pod Chęcunami. Miało to duży wpływ na dużą liczbę ochotników z ziemi mieleckiej, którzy postanowili wstąpić do oddziałów legionowych. W powiecie mieleckim ruch niepodległościowy bazował przede wszystkim na młodzieży szkolnej, robotniczej i rzemieślniczej. Na ziemi mieleckiej istniały Polskie Drużyny Strzeleckie, Związek Strzelecki „Strzelec”, Zarzewie, Polowe Drużyny „Sokoła”. W wyniku mobilizacji powszechnej w szeregach PDS i ZS kilkunastu członków Związku Strzeleckiego udało się do Krakowa na koncentrację w Oleandrach. Po utworzeniu Naczelnego Komitetu Narodowego kiedy na czele jego sekcji zachodniej stanął Władysław Leopold Jaworski, zarządzono mobilizację PDS na terenie Galicji. 22 sierpnia 1914 roku do prezesów powiatowych rad, w tym w Mielcu Jana Tarnowskiego z Chorzelowa dotarły listy od Jaworskiego, w których wzywał adresatów do tworzenia w ich powiatach Powiatowych Komitetów Narodowych. Zaproszeni przez Tarnowskiego reprezentanci mieleckich miast i wsi oraz przedstawiciele NKN zbrali się 26 sierpnia i o godzinie 7 rano, po uroczystej mszy, odprawili na dworzec kolejowy, mielecki pluton PDS pod dowództwem Stanisława Hyjka. Pododdział ten w sile 49 ochotników został całkowicie wyposażony przez miejscowe społeczeństwo. Udali się oni na koncentrację do Tarnowa, a następnie do Krakowa. Na podstawie „listy odsyłek na punkty zborne ochotników legionistów 1914-1918” z powiatu mieleckiego, rejestru sporządzonego i prowadzonego przez Komendę Miejsową Sokoła w Mielcu i przez POW Delegata Departamentu wojskowego NKN w Mielcu można określić z jakich części ziemi mieleckiej wyruszyli

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

ochotnicy na front. Rejestr zawiera nazwiska ochotników, którzy wstępowali w Mielcu i w powiecie do Legionów głównie przez Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół”. Z terenów obecnej gminy Mielec do Legionów wstąpili: Krówka Jan - piekarz ze Złotnik, pełnił służbę w piechocie, Szczur Józef - rolnik z Chorzelowa, ranny na polu bitwy zmarł w 1916r. w Krakowie. Kolejnymi ochotnikami byli: Gołąb Walenty - uczeń gimnazjalny z Goleszowa, Grochowski Józef - student, wojnę przeżył, a zmarł w Chorzelowie w 1928r., Krawiec Karol z Podleszan, służył w kawalerii legionowej, Nycek Jan z Podleszan, Pietryka Jan - rolnik z Chorzelowa, Piskor Stanisław kowal z Woli Mieleckiej. Innym znanym legionistą był Machnik Walenty # [] [] z Chorzelowa. Należał do Związku Strzeleckiego. Na front wyruszył w grupie Stanisława Hyjka. Walczył w VI "mieleckim" batalionie pod dowództwem por. Pększyc - Grudzińskiego. Pod Gręboszowem nad Wisłą dołączył do batalionów Józefa Piłsudskiego. Machnik swój szlak bojowy przeszedł z VI batalionem 1 pułku Legionów, a po reorganizacji i utworzeniu I Brygady Legionów, z VI batalionem 3 pułku piechoty. Walczył pod Jastkowem, gdzie został ciężko ranny, nad rzeką Garbach doплыwem Styru broniąc „Reduty Piłsudskiego”, w krwawej bitwie pod Kostiuchnówką, na froncie włoskim w regionie weneckim nad rzeką Piave. W marcu 1918r. zginął w okopie od wybuchu miny. Ciało 25 letniego legionisty z Chorzelowa pochowano na cmentarzu wojskowym w pobliżu San Dona, miasta leżącego na północny wschód od Wenecji. W. Machnik za wybitne czyny żołnierskiego męstwa, połączone z narażeniem życia podczas walk z wojskami rosyjskimi w latach 1914-1915 został odznaczony pośmiertnie Orderem Virtuti Militari V klasy jak również Krzyżem Niepodległości. Kolejnym legionistą pochodzącym z terenów obecnej gminy Mielec był Hodbod Kazimierz # [] [] z Woli Mieleckiej. W 1912r. zaczął działać w Polskich Drużynach Strzeleckich. Po VII klasie, w sierpniu 1914r. wstąpił do Legionów i brał udział we wszystkich walkach VI batalionu I Brygady. Odznaczony Srebrnym Krzyżem VM za bitwę pod Krzywopłotami, gdzie jako starszy żołnierz prowadził patrol rozpoznawczy złożony z 5 ludzi i pomimo silnego ognia uderzył na placówkę nieprzyjaciela, biorąc do niewoli 7 jeńców, sam zostając rannym, jak również za bitwę pod Żernikami, gdzie gdy zabito dowódcę plutonu, w warunkach dezorganizacji, dużych strat i silnego ognia artyleryjskiego objął dowództwo i świetnie przeprowadził atak. Jednym z najbardziej znanych żołnierzy legionowych ziemi mieleckiej był por. Jan Hajec # [] [] urodzony w Książnicach, syn Jana i Marianny prowadzących gospodarstwo rolne w Książnicach. Działał w Drużynach Strzeleckich, należał do mieleckiego "Sokoła", walczył w szeregach I Brygady. Brał udział w bitwach pod Nowym Korczynem, Opatowcem, Kozinkiem Konarami, Łowczówkiem, Jastkowem, Tarłowem, Kamionką, Kostiuchnówką. Poległ 4.VII. 1916r. w bitwie pod Kostiuchnówką na „Polskiej Górze”, dowodząc batalionem po śmierci mjr S. Sława - Zwierzyńskiego. „Wybitnie ideowy, waleczny i zasłużony oficer 5 p.p.Legionów”. Odznaczony pośmiertnie Krzyżem VM V klasy, za wybitne męstwo pod Łowczówkiem, pod Stowyhoryżem i pod Kostiuchnówką gdzie odpierał szalejące ataki nieprzyjaciela. Wielokrotnie obrzucał granatami ręcznymi nieprzyjaciela, który przedarł się przez zasieki. Uratował również swojego dowódcę Leona Berbeckiego. Zginął od odłamku granatu trafiony w głowę, gdy prowadził swój oddział do ataku. Pośmiertnie odznaczony również Orderem Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi i Krzyżem Niepodległości. W Legionach walczył również Stanisław Ślusarek urodzony w 1901 roku w Złotnikach, który jako 15 letni ochotnik wstąpił do Legionów .

Żołnierze ziemi mieleckiej walczyli na frontach pierwszej wojny z dala od swojej małej ojczyzny, lecz działania wojenne dotknęły również ziemię mielecką. Już 12 września 1914r. było słyhać w Mielcu grzmot armat dochodzący znanad Wisły i Sanu. Austriacy obsadzili lewy brzeg Wisłoki. 19 września Rosjanie zajęli północne gminy powiatu mieleckiego. Wojska austriackie broniły przejść do Wisłoki. Front przebiegał na linii Chrzastów, Szydłowiec, Toporów. 23 września Rosjanie zdobyli przyczółek na południe od Mielca, zajmując Książnice, Goleszów i Kiełków. 25 września cały powiat mielecki znalazł się w rękach Rosjan. Jednak już 28 września wyszło uderzenie armii państw centralnych w kierunku na Dęblin i Warszawę. Korpusy niemieckie wspierające Austriaków parły

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

lewym i prawym brzegiem Wisłoki przez tereny powiatu mieleckiego, dąbrowskiego i tarnobrzeskiego. 30 września weszli na linie od Woli Wadowskiej do Rydzowa. 2.X.1914r. Niemcy i Austriacy gwałtownie atakowali Przeclaw i Goleiszów. Rosjanie utrzymali przyczółki na lewym brzegu Wisłoki, m.in. w Woli Mieleckiej. W następnym dniu utracili tereny po linię Chrzastów, Malinie, Czajkowa. Do 6.X. Rosjanie utrzymali się w Mielcu, Chorzelowie, Trześni, Szydłowcu. Dla mieszkańców Mielca i okolic zaczął się nowy terror, tym razem niemiecki, austriacki i węgierski. 27 września Rosjanie podjęli nową ofensywę. Austriacy bronili się w Chrzastowie. 8 listopada Rosjanie zajęli tereny nad Wisłoką, wychodząc na linie wsi Podleszany, Rydzów aż po Wolę Wadowską. Liczne przemarsze wojsk zubożyły miejscową ludność. W folwarkach i gospodarstwach chłopskich nie zebrano wszystkich ziemniaków, gdyż brakowało ludzi i koni. Rosyjskie komendy pozwalały żołnierzom na udzielenie pomocy chłopom. Na folwarkach nie zebrane ziemniaki zakupiono na rzecz wojska. To uratowało od zupełnej ruiny chorzelowskie dobra Tarnowskiego. Rosjanie starali się przyciągnąć miejscową ludność na swoją stronę, rozdając portrety cara, dostarczając listy od Polaków, którzy dostali się do niewoli rosyjskiej, zachęcać do uczestnictwa w nabożeństwach polowych odprawianych przez popów. Nie przyniosło to większych efektów. Miejscowa ludność zachowała wstrzeźliwość. Dnia 2 maja 1915r. nastąpiło słynne przełamanie frontu rosyjskiego pod Gorlicami. 8 maja awangarda wojsk niemieckich i austriackich pojawiła się na szosach prowadzących do Mielca. Tego samego dnia wojska centralne zajęły Rydzów i Piątkowiec. 10 maja Niemcy przypuścili atak wzdłuż lewego brzegu Wisłoki. Zajęli Przeclaw, Wylów, Goleiszów, Książnice. Niemcy atakowali Mielec od zachodu przez Wolę Mielecką i od północy przez Chorzelow. 12 maja tereny Gminy Mielec były wolne od wojsk rosyjskich. Nie oznaczało to wcale polepszenia położenia miejscowej ludności. Życie gospodarcze zamarło, tartaki i młyny zostały spalone, brakowało ziarna, paszy na wyżywienie ludzi i zwierząt domowych. Wojsko niemieckie i austriackie dokonywało systematycznych rekwizycji koni i bydła. Poszukiwano ukrytego zboża. Szczególnie ciężkie było położenie rodzin urzędników i nauczycieli. W czasie okupacji rosyjskiej szkoły były zamknięte. W budynkach szkolnych założono polowe szpitale. Pomoce naukowe uległy zniszczeniu. Sprzęt szkolny został użyty na opał. Wielu ludzi skazywano na śmierć pod zarzutem uprawiania szpiegostwa i zdrady. Obwinionych wieszano bez rozpoznania sprawy i zapoznania się z dowodami. Do wojska powoływano nowe roczniki mężczyzn. Mimo tych utrudnień do wiosen podmieleckich zaczęło powracać normalne życie. Naukę w szkole w Książnicach rozpoczęto uroczystym nabożeństwem 4 sierpnia 1915r. Nauka odbywała się wspólnie dla dzieci z Książnic i Goleiszowa. Początkowo posadę nauczyciela objęła Jadwiga Wojnarowska. Tymczasowy nauczyciel Jan Gąsiorek w tym czasie pełnił służbę wojskową. W połowie grudnia 1915r. zmarł na suchoty galopujące po dwutygodniowej chorobie". 17 kwietnia 1916r. w kościele w Książnicach odbyło się nabożeństwo żałobne za spokój jego duszy, w którym brała udział młodzież szkolna z Książnic i Goleiszowa oraz miejscowe nauczycielki. Kronika szkolna wspomina o jeszcze jednym wychowanku tutejszej szkoły: „*Wśród bohaterów naszych i niestrudzonych, co w walkach przeciwko rosyjskiemu ciemnocy życie złożyli w ofierze zabłysło imię śp. Jana Hajca porucznika piątego pułku Legionów Polskich, komendanta drugiej kompanii*". Przed odzyskaniem niepodległości istniał wśród miejscowej ludności, dzieci szkolnych silny pierwiastek patriotyczny. 17 października 1917r. odbył się w tutejszej szkole w Książnicach uroczysty poranek dla uczczenia 100 rocznicy śmierci Tadeusza Kościuszki.

11 listopada 1918 r. nadeszła długo upragniona wolność. Niedługo mieszkańcom gminy dane było cieszyć się pokojem. W 1919 roku wybuchła wojna polsko-radziecka, która zagroziła bytowi nowo odrodzonego państwa polskiego. W gorących chwilach 1920r. wielu młodych ludzi z Mielca i okolic ochotniczo wstępowało do Wojska Polskiego by walczyć ratować ojczyznę. Do Mielca ściągali ochotnicy z okolicznych gmin. Większość ochotników mieleckich została wysłana do Lwowa, do Małopolskiej Armii Ochotniczej. 14,16,21,27 lipca, 1 i 7 sierpnia z Mielca wyjeżdżały kolejne transporty ochotników, w czasie gdy na froncie wschodnim trwały najbardziej zacięte walki. Część ochotników

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

trafiła do Krakowa i Rzeszowa. Łącznie z terenów okolic Mielca wyjechało 9 transportów ochotników. Odbywało się to bardzo uroczyście, przy muzyce orkiestry OSP i wystąpieniach miejscowych władz. Wszyscy ochotnicy przystępowali wcześniej do sakramentów i otrzymywali dewocjonalia od miejscowego duchowieństwa lub Koła Politycznego Kobiet. W sumie z Mielca i powiatu mieleckiego zgłosiło się 535 ochotników. Wszystkich cechował szczery patriotyzm lecz nie bez znaczenia był też fakt, szczególnie dla młodych ludzi ze wsi było danie obietnicy nadania po wojnie ziemi, adresowanej do żołnierzy ochotników. Według niej po wojnie miały być tworzone gospodarstwa rolne o powierzchni 15 ha, a już istniejące powiększane do 23 ha. Ponadto państwo miało udzielać długoterminowych kredytów na zagospodarowanie. Wielu Mielczan trafiło do 4 „mieleckiej” kompanii 1 Pułku Ochotniczego we Lwowie, przemianowanego na 24 pp Małopolskich Oddziałów Armii Ochotniczej. Kompania walczyła pod Rudą Sielecką, Zadwórzem, Zuchorzycami, Żurawnikami, Laszkami Królewskimi, Streptowem, Kamionką Strumiłową. W szeregi wojskowe Armii Ochotniczej m.in. wstąpili Bronisław Wieczerzak z Chorzelową, Józef Węgrzyn i Władysław Maziarz z Rzędzianowic, który dostał się do niewoli bolszewickiej ale udało mu się z niej zbiec. W wojnie tej walczył również Burczak Kazimierz, którego rodzina pochodziła z Chrzastowa i przez pewien okres tu mieszkała. Burczak Kazimierz był legionistą, walczył w 1pp LP, z którym przeszedł całą kampanię wojenną. W bitwie pod Kamieńcem i Przepiórowem na Kielecczyźnie w maju 1915r. został ranny. Od września 1917r. walczył na froncie włoskim gdzie również został ranny. Po powrocie z frontu zamieszkał w Chrzastowie i rozpoczął współpracę z mielecką POW. Podjął też pracę leśniczego w majątku Tarnowskich w Chorzelowie. W listopadzie 1918r. wstąpił do Wojska Polskiego. Dowodził 3 i 10 kompanią 1pp leg. WP. W czasie wojny polsko - bolszewickiej kilkakrotnie udało mu się odeprzeć ataki wroga dowodząc nielicznym oddziałem. Dzięki swej brawurze i przytomności umysłu przyczynił się do rozgromienia wroga. Za te czyny wojenne został odznaczony Srebrnym Krzyżem VM. Inny wspomniany wcześniej legionista z Woli Mieleckiej Kazimierz Hodbot również wykazał się wielkim bohaterstwem w wojnie z bolszewikami. Jako porucznik WP od 16.V.1920r. uczestniczył w ofensywie kijowskiej i odwrocie spod Kijowa. W czasie bitwy warszawskiej walczył w składzie 5 Armii gen. Władysława Sikorskiego, nad Wkrą. Za walki pod Krzywopłotami i Żernikami został odznaczony Srebrnym Krzyżem VM. W czasie przewrotu majowego 13.V.1926r. Kazimierz Hodbot walcząc ze swoim 71 pp po stronie wojsk marszałka Józefa Piłsudskiego został ciężko ranny na ulicach Warszawy i w kilka godzin później zmarł .

Wielu wspaniałych synów ziemi mieleckiej poświęciło swoje życie dla dobra tej która nie zginęła. Pozostali w obcej ziemi, na wojskowych cmentarzach, w bezimiennych mogiłach.

Po odzyskaniu niepodległości

Narodzinom Polski niepodległej towarzyszyło ożywienie polityczne. Na terenach mieleckich dużą aktywność przejawiało Polskie Stronnictwo Ludowe -Lewica, zwane też Stronnictwem Stapińskiego, które działało w powiecie od 1895 roku. Jednym z wybitnych działaczy tego stronnictwa był pochodzący z Chorzelową Jan Czerwiński - długoletni radny Rady Powiatowej, organizator życia gospodarczego i społeczno-politycznego we wsi. Przed wyborami do sejmu 1922r. dużą aktywność na tym terenie przejawiała Komunistyczna Partia Robotnicza Polski, gdzie zaznaczyli się mieszkający w Chrzastowie i mający bliskie kontakty z Tomaszem Dąbalem - prawnik Wojciech Pyż i lekarz Michał Gawryś. W miarę zbliżania się wyborów w 1928r. nasiliła się w mieleckim działalność PSL „Piast”, którego działacze przeprowadzili kilka wieców w lutym 1928r. m.in. w Chorzelowie. Po połączeniu w 1931r. PSL „Piast”, PSL „Wyzwolenie” i Stronnictwa Chłopskiego w Stronnictwo Ludowe, wielu chłopów z podmieleckich wsi zapisało się do SL. Lata trzydzieste to radykalizacja polskiej wsi. Trudna sytuacja ekonomiczna chłopów, tragiczne warunki bytowe, rodziły bunty. Nawet surowe represje władz sanacyjnych nie

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

ostudziły zapału walki u mieleckich chłopów. Próby delegalizacji SL i „Wici” nie powiodły się. Przywódcy tych organizacji podjęli ożywioną działalność. Okazją do wielotysięcznych manifestacji chłopskich stawały się poświęcenia sztandarów, które zazwyczaj święcił ks. Feliks Podgórnian z Rzędzianowic. W czasie jednej z takich uroczystości przybył do Chrząstowa 3.VI.1934r., długoletni marszałek Sejmu RP Maciej Rataj.

Ludność Gminy Mielec po odzyskaniu niepodległości przez Polskę potrafiła docenić trud, wysiłek synów ziemi mieleckiej którzy przelewali krew za wolną Polskę. W różnych miejscowościach na terenie gminy obchodzono święta i różnego rodzaju rocznice historyczne. W 1928r. w Książnicach uroczystości obchodzono 10-letnią rocznicę „Zmartychwstania Polski”, jak określano odzyskanie niepodległości. 10 listopada z rana młodzież udała się do kościoła na mszę świętą podczas której ks. Jan Niedźwiadek wygłosił okolicznościowe kazanie. Po uroczystym nabożeństwie młodzież szkolna z całej parafii zebrała się w klasie szkolnej, gdzie kierownik szkoły Hodbod przypomniał trudną drogę do niepodległości. Wspólnie odśpiewano „Jeszcze Polska nie zginęła” oraz „Nie rzucim ziemi”. Tego samego dnia o godzinie 15-tej odbył się w szkole uroczysty wieczorek. Z okazji tej uroczystości zebrano siedem zł. Kwotę tę przeznaczono na dzieci po poległych żołnierzach walczących o niepodległość Polski. 11 listopada obchodziła święto cała parafia. Od samego rana przy dźwiękach muzyki gromadziła się młodzież, straż pożarna, włościanie, by następnie gremialnie udać się do kościoła na uroczystą mszę. Podczas mszy śpiewał chór męski Stowarzyszenia Młodzieży pod przewodnictwem tutejszego organisty pana Magdy a bardzo patriotyczne kazanie wygłosił ks. kanonik Stanisław Grzyb. Po nabożeństwie zebrano się na ogrodzie szkolnym przed budynkiem pana Busia, przewodniczącego Rady Szkolnej Miejscowej, gdzie okolicznościowe przemówienie wygłosił kierownik szkoły w Podleszanach Andrzej Maziarz. Chór Męski odśpiewał kilka patriotycznych pieśni. Następnie przystąpiono do sadzenia pamiątkowych drzewek. Niedaleko kościoła, w ogrodzie szkolnym posadzono dęby w miejscu w którym gromadziło się najwięcej ludzi. Urządzono również zbiórkę pieniędzy na dom im. Józefa Piłsudskiego w Oleandrach. Zebraną kwotę przesłano na ręce starosty mieleckiego. Postanowiono założyć komitet, który przygotowywałby w przyszłości to święto. Na przewodniczącego komitetu wybrano ks. Stanisława Grzyba. Do komitetu weszli nauczyciele miejscowej szkoły, postanowiono do niego zaprosić również przedstawicieli Książnic i Golezowa oraz straże ogniowe. Na prośbę starostwa, którą kierownictwo szkoły otrzymało 3 lutego 1930 roku, zebrała się Rada Pedagogiczna, aby zastanowić się w jaki sposób uczcić 10 rocznicę odzyskania polskiego morza i jak przyjąć z pomocą pieniężną województwu krakowskiemu na zakup okrętu szkolnego. Uchwalono, że w dniu 10 lutego odbędzie się w kościele parafialnym uroczyste nabożeństwo dziękczynne o 8 rano, w którym weźmie udział młodzież szkolna. Ks. kanonik wygłosi okolicznościowe kazanie, a następnie odbędzie się w szkole pogadanka na temat znaczenia polskiego morza, śpiewy i deklamacje. Postanowiono również zorganizować zbiórkę pieniężną przed niedzielną mszą, a zebrane w ten sposób pieniądze oddać na ręce wójtów Książnic i Golezowa, którzy mieli je przekazać do Starostwa w Mielcu. 25 listopada obchodzono w tutejszej parafii 25-lecie założenia kasy miejscowej, która otrzymała nazwę kasy „Stefczyka”. W tym dniu założono również kasę szkolną „Stefczyka”. 29 listopada 1930 roku szkoła w Książnicach obchodziła uroczystości rocznicę powstania listopadowego. Z tej okazji w szkole odbył się uroczysty poranek, w którym brała udział również miejscowa ludność. Przed samym zakończeniem roku szkolnego, 16 czerwca 1930 roku książnicka i goleszowska młodzież zwiedziła menażerię dzikich zwierząt, która przez dwa tygodnie bawiła w Mielcu. Tego samego roku 4 lipca, dzięki staraniom ks. Jana Niedźwiadka, byłego katechety w Książnicach, puszczono w ruch zegar na wieży kościelnej. Kroniki odnotowały, że 27 września 1931 roku był wielki wylew Wisłoki. *„Cały gościniec niżej cmentarza był zalany wodą, tak iż ludzie i dzieci przewożą łódką. Takiego wylewu nie pamiętają starzy.”* W roku szkolnym 1932/1933 obchodzono w szkole ,oprócz tradycyjnych uroczystości, również mi. poranek dla uczczenia znakomitych polskich lotników Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury, którzy ponieśli tragiczną śmierć na

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

terenie Czech. Szkoła obchodziła imieniny prezydenta Ignacego Mościckiego jak również dzień tępienia chwastów. Dnia 17 lipca 1934 roku Książnice i okolice dotknęła wielka powódź. Jedyne wyżej położone domy w Goleszowie i Książnicach, szkoła, kościół, plebania i cmentarz sterczały nad wodą. Ogród szkolny stał zalany wodą. W szkole zorganizowano stałe dożywianie 80-ciu dzieci powodziarzy i z biednych rodzin. Dożywianie trwało osiem miesięcy. Dzieci dostawały jednorazowy posiłek o wartości 7 gr. za porcję, wydawany każdorazowo o godz. 11-tej. 3 czerwca 1936 roku, z okazji 10-lecia pracy prezydenta Mościckiego, w Książnicach odbyło się uroczyste nabożeństwo i poranek. Dzieci z Książnic wybrały się na wycieczkę do Mielca, wzięły udział w defiladzie, a następnie udały się do kina na film.

Również Chorzelów zapisał piękne karty patriotyczne. Społeczeństwo chorzelowskie obchodziło uroczystości patriotyczne. Jedną z nich była 10 rocznica odzyskania przez Polskę niepodległości. 10.XI.1928r. dzieci szkolne wyruszyły spod szkoły do kościoła parafialnego na uroczyste nabożeństwo. Po południu młodzież i dzieci z rodzicami zbrali się w szkole gdzie odbył się wieczorek patriotyczny. Wygłoszono szereg okolicznościowych wierszy, odśpiewano kilka patriotycznych pieśni i odegrano sztukę sceniczną pt.: „Matka żyje”. Przemówienia Heleny i Józefa Czepielów, nauczycieli w tej szkole i podziękowania zebranych rodziców zakończyły to spotkanie. 11. XI odbyła się uroczystość główna, w której udział wzięła cała wieś i dzieci szkolne. Rano tego dnia przemaszerowała przez wieś Ochotnicza Straż Pożarna z flagą narodową i odtrąbiła pobudkę. W ślad za strażą przejechała przez wieś banderia. To poruszyło ludzi i w oznaczonym czasie stawili się oni w remizie strażackiej. Tam sformowano pochód. Na czele jechała banderia w liczbie 30 jeźdźców siedzących na pięknie przystrojonych koniach, za nimi jechał wóz wiozący 5 sadzonek dębów przystrojonych wstążkami białymi i czerwonymi. Za wozem kroczyła muzyka, potem straż, następnie dzieci, a na końcu jechało 25 fur udekorowanych przez gospodarzy. Przy dźwiękach muzyki i ze śpiewem wszystkich zebranych, cały pochód doszedł do kościoła parafialnego. Ks. Antoni Stańczyk, miejscowy proboszcz, poświęcił przywiezione sadzonki dębów. Po zakończeniu tego obrzędu przy śpiewie pieśni „Boże coś Polskę” wszyscy zebrani weszli do świątyni, niosąc poświęcone sadzonki. Po nabożeństwie całe zgromadzenie wróciło do Chrząstowa i zasadziło pamiątkowe dęby. Popołudniu odbyło się przedstawienie, gdzie dzieci jeszcze raz odegrały wspomnianą wcześniej sztukę. Po zakończeniu owej uroczystości miała miejsce zabawa taneczna, z której cały dochód 85 zł przeznaczono na Dom im. Marszałka Piłsudskiego Krakowie. 11 XI 1931 roku parafia w Chorzelowie obchodziła wielką patriotyczną uroczystość, jaką było uczczenie pamięci poległych w pierwszej wojnie światowej z parafii Chorzelów. Po mszy św. żałobnej zgromadzeni w kościele udali się na miejscowy cmentarz parafialny, gdzie umieszczono 2 tablice pamiątkowe z nazwiskami poległych. Wszystkie stowarzyszenia i związki złożyły tam wieńce. Treść na tablicach była następująca : „Bohaterowie polegli w wojnach 1914-1921, Chorzelów: Bauer Józef , Cebulski Roman, Ciemięga Karol, Garski Jan, Gawryś Władysław, Graniczka Wojciech, Kamiński Szczepan, Koziół Józef, Krepa Franciszek, Kupiec Stanisław, Madeja Antoni, Magdziak Michał, Ochalik Stanisław, Ortyl Jan, Piątek Józef, Pieróg Stanisław, Popiołek Jan, Ryniewicz Stanisław, Skaza Józef, Surowiec Jakub, Szczur Józef, Zych Michał”. Tablice zawierały też nazwiska poległych z Malinia, Trześni i Chrząstowa.

Koniec lat trzydziestych, wzrost napięcia na arenie międzynarodowej, agresywna polityka Hitlera zwiastowały kolejną zawieruchę. Gmina mielecka po raz kolejny tragicznie została doświadczona.

II wojna światowa na terenie gminy Mielec

Już 2 września samoloty niemieckie zrzucały pierwsze bomby na Mielec. Przez Mielec i okolice przechodziło mnóstwo oddziałów związanych przede wszystkim z Armią

„Kraków” m.in. 6 DP, 21 DPG, Krakowska Brygada Kawalerii, 3 Pułk Strzelców Podhalańskich, 21 Pułk Artylerii Lekkiej, 10 Brygada Kawalerii Zmotoryzowanej i wiele innych. Odejście polskich jednostek za San umożliwiło, w zasadzie bez walki, wkroczenie Niemców do Mielca i zajęcie całego powiatu. Rozpoczął się okres hitlerowskiej okupacji. Tereny gminy Mielec stały się częścią Generalnego Gubernatorstwa w dystrykcie Krakowskim. Niemcy utrzymali przedwojenny podział gmin. Niemcy zostawiali najczęściej dotychczasowych urzędników, chcąc zachować ciągłość administracji potrzebnej do sprawnego rozdzielania kontyngentów i innych świadczeń na rzecz okupanta. Już w 1939 roku na Terenie Mielca i okolic zaczęły powstawać pierwsze konspiracyjne organizacje. Najsilniejszą była Służba Zwycięstwu Polski, przekształcona następnie w Związek Walki Zbrojnej i Armię Krajową. Obwód Mielecki ZWZ w skład którego weszły tereny gminy Mielec nosił kryptonim „Mleko”. Tereny te były obszarem działalności trzech znanych dowódców. Władysław Jasińskiego „Jędrusia”, Wojciecha Lisa „Mściciela” i Aleksandra Rusina ps. „Rusalka”. Tereny te nasyczone wojskiem, położone blisko poligonów wojskowych koło Mielca, Nowej Dęby i Pustkowa były bardzo trudne do prowadzenia działalności podziemnej, niemniej cały okres okupacji na tych terenach to okres wyjątkowej walki partyzanckiej. Już w listopadzie 1939r. na skutek częstych wypadków sabotażu okupant wyznaczył pierwszych zakładników z ziemi mieleckiej m.in. ks. Stanisława Grzyba z Książnic i Jana Skrzypka z Rzędzianowic. Do ciekawszych akcji na terenie gminy Mielec należą, akcja w grudniu 1942r, przeprowadzona przez oddział AK Wojciecha Lisa który w lasach chorzelskich dokonał rozbrojenia żołnierzy Wehrmachtu nadzorujących wycinanie i transport drewna do tartaku. Zdobyto wtedy broń i mundury. 20.VI.1943r. grupa dywersyjna AK z udziałem Romana Krempy ps. „Żubr” uwolniła młodzież ujętą w Chrzastowie na przymusowe roboty do Niemiec. Żandarmom, którzy uczestniczyli w akcji wymierzono karę chłosty. 2.XI.1943r. patrol likwidacyjny AK wykonał w Złotnikach wyrok na funkcjonariuszach granatowej policji z Mielca: Stanisławie Gaborze i Julianie Toczyńskim. Dzień później w odwet za zabicie Gabora i Toczyńskiego Gestapo dokonało w Złotnikach egzekucji 10 zakładników przywiezionych z więzienia w Rzeszowie. 16.VI.1944r. oddziały AK „Żuka” i „Rusalka” dokonały akcji na ewakuujących się kolonistów niemieckich z Goleszowa, zdobywając broń i pojazdy. W lipcu tego roku oddział dywersyjny AK Jana Mazura ps. „Stalowy”, dokonał zasadzki przy promie w Złotnikach, wymierzając powracającym z Mielca kolonistom niemieckim karę chłosty. 31.VII.1944r. patrol dywersyjny AK Piotra Szelesta ps. „Bystry” w magazynie niemieckim w Woli Mieleckiej zdobył karabiny, maski, granaty, hełmy, amunicję, aparat radiowy, aparat telefoniczny i oporządzenie. Oddział Lisa rozbroił żołnierzy niemieckich w Szydłowcu i w Chorzeli. Działania „Lisa” były tak głośne, że Niemcy nadali mu przydomek „Generał Piasku”, a na terenie poligonu pojawiły się tabliczki ostrzegające przed „polskimi bandytami”, a za samym Lisem rozesłano listy gończe. Jedną z głośniejszych akcji na terenie gminy Mielec był akcja przeprowadzona koło Mościsk, gdzie żołnierze Lisa zatrzymali niemieckiego kawalerzystę oficera i w trakcie szamotaniny zabił go. W trakcie akcji Burza na bazie oddziałów Wojciecha Lisa i Aleksandra Rusina i na bazie placówek Obwodu AK Mielec kryptonim „Fa-1” # 0 0000 000000000† 0000000 00 Mielca# 0 0† 0000 00 rejon na północ od Mielca# 0 0† 0000 00 tereny na południowy -wsch Mielca# 0 0000000000 0000000 00† 000000 0 00000000000 00000000† 0000000 0000000000 szeregu akcji skierowanych przeciwko Niemcom m.in. na odcinku Jaślany - Chorzeli. W ramach akcji „Burza” opanowano też Mielec i lotnisko w Chorzeli.

Z działalnością konspiracyjną na terenie obecnej gminy Mielec było związanych wielu żołnierzy polskiego Państwa Podziemnego. Część z nich wywodziła się z tych terenów. Dwaj najbardziej znani to Kwarciany Władysław ps. „Świerszcz”, „Mały”, „Siwy” i Rydzowski Jan ps. „Dębica”. Kwarciany Władysław, oficer AK urodził się w Goleszowie. Przed drugą wojną światową wstąpił do szkoły oficerskiej w Rembertowie. Był związany z 56 pp. W Krotoszynie. W kampanii wrześniowej uczestniczył jako dowódca kompanii jednego z batalionów Obrony Narodowej. Walczył w obronie stolicy. Po kapitulacji w przebraniu cywilnym powrócił do Goleszowa. We wrześniu 1939r. nawiązał kontakt z kpt.

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

Brykała Władysław - Książnice

Bratek Jan -Wola Mielecka

Dul Stanisław, Rządcki Władysław - Rzędzianowice

Ortyl Stanisław - Goleszów

Zakładnicy rozstrzelani w Złotnikach 3.11.1943 r

Auriga Rudolf, Czerniak Józef, Drupka Stanisław, Kuc Władysław, Ozóg Stefan, Pryjda Bronisław, Pryjda Józef, Różański Jan, Sieradzki Franciszek, Gut Franciszek

Zamordowani w miejscach kaźni

Bąk Józef - ur.Rzędzianowice - Policja Państwowa - Poświętne nad Pilicą -zamordowany przez Sowietów w kwietniu 1940 r. - Ostaszków Miednoje

Burczak Kazimierz z Chrzastowa-płk dypl WP, we wrześniu 1939 r. dowódca 1pp Leg. -zamordowany przez Sowietów w kwietniu 1940 r. w Katyniu

Duszkiewicz Antoni- Złotniki-,działacz ZMW „Wici”, aresztowany przez Niemców w lutym 42 r., zamordowany w Oświęcimiu 20.06.1942 r.

Krempa Bronisław z Chrzastowa - aspirant PP, komendant posterunku w Schódnicy koło Borysławia, zamordowany przez Sowietów w kwietniu 1940 r. - Ostaszków -Miednoje

Krempa Władysław Michał ur. w Złotnikach, absolwent mieleckiego gimnazjum, absolwent Szkoły Podchorążych Rezerwy Piechoty, związany z 56 i 58 pp , w cywilu urzędnik skarbowy, w 1939 roku wzięty przez Sowietów do niewoli i osadzonyw Starobielsku , zamordowany przez Sowietów w kwietniu lub maju w siedzibie NKWD w Charkowie

Krówka Jan z Rzędzianowic - zamordowany w Dachau

Magdaliński Tadeusz z Rzędzianowic - żołnierz ZWZ-AK# [] [] [] [] [] [] [] [] [] [] , dyżurny ruchu PKP Mielec - aresztowany we wrześniu 1942 r. - zamordowany przez Niemców na Montelupich w Krakowie

Mazur Stanisław z Rzędzianowic - absolwent mieleckiego gimnazjum, uczęszczał do klasy Ia z późniejszym legendarnym Władysławem Jasińskim „Jędrusiem”, żołnierz KOP, w 1939 r. walczył pod Węgierską Górką, Wadowicami, Skawiną, Bochnią Krzeszowem i Sieniawą, Biłgorajem, Janowem Lubelskim, wzięty do niewoli przez Sowietów, osadzony w Kozielsku, zamordowany przez Sowietów w kwietniu 1940 r. w Katyniu

Ofiary wojny-zastrzeleni

Chrzastów - Ciejka Józef zabity 15.08.1944 r. , Berger , Miłoś Honorata zastrzelona 15.08.1944r.

Chorzelów - Jarząbek N.-,„Hrabia Bidę Goni” -zabity w 1943 r.

Wola Mielecka - Krawiec Jan-zabity w 1945 r.

Złotniki - Szczęsny Zygmunt - zabity na drodze do Złotnik w czerwcu 1944 r.

Trześć - Szczur Józef- zabity 4.09.1939 przez Niemców

Rzędzianowice - Ździebło Ludwik- zastrzelony 8.08 .1944 r.

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

Żołnierze polegli w szeregach LWP

Podleszany - Bal Franciszek , Kaczała Józef -szeregowy 27 pp , zmarł od ran pod Nochten 30.04.1945

Chorzelów - Kulka Stefan - szeregowy 27 pp -poległ 29.04.1945r. nad Szprewą, Skiba Kazimierz, Sołtys Stanisław, Szczur Edward, Szpis Józef.

Trześć - Sengak Tadeusz, Sikora Stanisław - szeregowy 27 pp, poległ 16.04.1945 r. nad Nysą Łużycką, Sowa Bolesław - szeregowy 29 pp, poległ 19.04.1945r. pod Wiesan, Mazur Edward - szeregowy 29 pp, poległ 16.04.1945 r. nad Nysą Łużycką.

Rydzów - Sienkiewicz Stanisław -szeregowy 29 pp -poległ 24.05.1945 r. nad Szprewą

Wola Chorzelowska - Babula Stanisław - szeregowy 27 pp , ranny nad Sprewą , zmarł

Wola Mielecka - Węgrzyn Franciszek - szeregowy 27 pp, poległ 24.04.1945 r. pod Nochten

Rzędzianowice - Krówka Stefan - szeregowy 27 pp,zaginął bez wieści 23.04.1945 r. pod Nochten

Złotniki - Wodka Jan -szeregowiec 27 pp , poległ 17.04.1945 r. nad Nysą Łużycką

Historyczne postacie związane z gminą Mielec

Józef Maksymilian Ossoliński - Józef Maksymilian Ossoliński herbu Topór # 1 - urodził się 17 marca 1826 w Wiedniu# 2 - był kulturalny epoki oświecenia, założyciel Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Lwowie w 1817 r., któremu przekazał potężny księgozbiór.

Jan Andrzej Morsztyn - Jan Andrzej Morsztyn urodził się w roku 1621 w Raciborsku, w pobliżu Krakowa. Pochodził z rodziny kalwińskiej. Wszechstronnie wykształcony, Za wstawiennictwem Lubomirskich rozpoczął karierę dworską. Prowadził misje polityczno-dyplomatyczne do Szwecji, Siedmiogrodu, Austrii, Niemiec, Włoch i Francji. Piastował godność podskarbiego wielkiego koronnego. Związany z Chorzelowem jako jego właściciel. Ks.Adam Janecki w 1653 r. powierzył mu administrowanie zapisem na rzecz chorzelowskiego szpitala. Zajmował się administrowaniem tymi dobrami .

Mikołaj Mielecki -herbu Gryf # 1 - urodził się 1579 w Mielcu# 2 - hetman wielki koronny w latach 1579-1580, wojewoda podolski w latach 1569-1585, starosta sandomierski, nowokorczyński, grodecki, chmielnicki i doliński, kasztelan wojnicki. Do lat 80 - tych XVI wieku był wyznawcą kalwinizmu. Pod wpływem jezuitów przeszedł na katolicyzm. Odtąd darzył sympatią Towarzystwo Jezusowe i otaczał je protekcją. Współwłaściciel Mielca i okolicznych terenów .

Władysław Sikorski - # 1 - urodził się 22 czerwca 1894 w Mielcu# 2 - był Gibraltarczem# 3 - był premierem Polskich Sił Zbrojnych i premierem Rządu na uchodźstwie podczas II wojny światowej. Został ochrzczony w kościele pod wezwaniem Wszystkich Świętych w Chorzelowie .

Henryk Stroka - Brał udział w powstaniu styczniowym już w roku 1863, najpierw jako

Gmina Mielec

ul. Głowackiego 5, 39-300 Mielec

Godziny pracy Urzędu: pon.: 7:30 - 17:00, Wt. - Czw.: 7:30 - 15:30, Pt.: 7:30 - 14:00

Telefon: 17 773 05 90 Fax: 17 773 05 91 Email: sekretariat@ug.mielec.pl

szeregowiec, a potem jako porucznik w batalionie Wysockiego pod Radziwiłłowem oraz batalionie Śląskiego pod Łąckiem i Borowem.

Po powstaniu styczniowym objął stanowisko gubernera w domu Tarnowskich, gdzie poznał Stanisława Tarnowskiego, późniejszego profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego. W Chorzelowie powstało jego pierwsze osiem wierszy. Nauczyciel związany z Gimnazjum św. Jacka w Krakowie gdzie uczył około roku. Następnie pracował jako starszy nauczyciel w Seminarium Nauczycielskim Męskim w Krakowie, a także od 1876 roku był członkiem Komisji Egzaminacyjnej Nauczycieli i Nauczycielek Pospolitych Szkół Ludowych i Wydziałowych, pracował również w Szkole Głównej Dziewcząt u sióstr Franciszkanek przy klasztorze św. Jędrzeja w Krakowie. Uczył języka polskiego, historii i geografii. Pracował również w Seminarium Nauczycielskim w Rzeszowie jako starszy nauczyciel do śmierci od 1879 r. do 1896 r., ucząc języka polskiego. Działał również w Towarzystwie Oświaty na terenie Galicji.

Historia Gminy Mielec opracowana na podstawie bibliografii

„Mielec Dzieje miasta i regionu T.1” pod redakcją Feliksa Kiryka, Rzeszów 1984

„Mielec Studia i materiały z dziejów miasta i regionu T.3”, Mielec 1994

„Rozwój przedsiębiorczości w regionie mieleckim Historia i współczesność” pod redakcją Jerzego Skrzypczaka.

Ks. Kazimierz Talarek, „Parafia Chorzelów 1326-2008 Miejsce kultu Matki Bożej Chorzelowskiej Królowej Rodzin”, Byblos 2008

Mirosław Surdej „Oddział partyzancki Wojciecha Lisa 1941-1948”, IPN Rzeszów - Mielec 2009

Włodzimierz Gosiewski „Mielecka gimnazjalna lista katyńska”, Mielec 2010

„Anno Domini....Księga gości Chorzelowa pod redakcją Jerzego Skrzypczaka, Mielec 2000

„Wola Mielecka wczoraj i dziś”, praca zbiorowa, Wola Mielecka 1999

Roczniki Mieleckie 1998-2011 pod redakcją Jerzego Skrzypczaka

Andrzej Przybyszewski „Ossolińscy herbu Topór”, Radomyśl Wielki 2009

„Nadwiślocze - mielecko - podkarpacki kwartalnik społeczno-kulturalny” pod redakcją Włodzimierza Gąsiewskiego, nr 1-26

Kronika Szkoły w Książnicach,

Zasoby własne Jerzego Flisa

ONI ZGINELI W OBRONIE WYTWÓRNI

Spełniając prośbę skierowaną do naszego urzędu, aby na kartach historii Gminy Mielec znalazła się informacja o śmierci mieszkańców naszej gminy w wyniku bombardowania przez samoloty niemieckie Wytwórni Płatowców Nr 2 w Mielcu w trakcie działań II Wojny Światowej, prezentujemy postanowienie prokuratury w sprawie zbrodni nazistowskiej stanowiącej jednocześnie zbrodnię wojenną, kartotekę personalną Stanisława Ortyla - mieszkańca Goleszowa, który był wartownikiem wytwórni tragicznie zmarłym w wyniku tego bombardowania.

[Czytaj więcej](#)

Dziękujemy za odwiedziny i zapraszamy ponownie

[bezpośredni link do strony www](#)